

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět není pravopisná chyba?

- A) Během rozhovoru se vyjadřoval poměrně rozumně.
- B) Celý text se zřejmě budeme muset naučit z paměti.
- C) Osamělý muž během svého života nashromáždil velké jmění.
- D) Dívka v poměnkově modrých šatech se chovala velmi skromně.

Zdůvodnění

- Příslovce *zřejmě* je příbuzné s přídavným jménem *zřejmý*.
- Přídavné jméno *osamělý* je příbuzné se zájmenem *sám*.
- Příslovce *pomněnkově* je odvozeno od slova *pomněnka*, které je příbuzné se slovem *pomnit* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).

2 Ve kterém z následujících souvětí je chyba v interpunkci?

- A) Celý večer jsem si vůbec nevšiml, že je mé manželce špatně, a proto jsem jí nepomohl.
- B) Moje maminka si vždycky přála, aby se ze mě stal lékař, a já jsem jí toto přání skutečně splnil.
- C) Uvěznění lidé se pouze dohadovali, co se ve chvílích, kdy slyšeli zvenčí pronikavý zvuk pily děje.
- D) Prvotní nadšení z knihy, kterou jsem dostal k narozeninám, opadlo okamžitě po přečtení první kapitoly.

Zdůvodnění

- V souvětí uvedeném v možnosti A) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Celý večer jsem si vůbec nevšiml*), 2. VV (*že je mé manželce špatně*), 3. VH (*a proto jsem jí nepomohl*). Věty hlavní jsou souřadně spojené, mezi nimi je poměr důsledkový; věta vedlejší musí být vždy oddělena od věty hlavní.
- V souvětí uvedeném v možnosti B) je interpunkce zapsána správně. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Moje maminka si vždycky přála*), 2. VV (*aby se ze mě stal lékař*), 3. VH (*a já jsem jí toto přání skutečně splnil*). Věty hlavní jsou souřadně spojené, mezi nimi je poměr slučovací; věta vedlejší musí být vždy oddělena od věty hlavní.
- V souvětí uvedeném v možnosti C) je chyba v interpunkci. Toto souvětí se skládá ze tří vět: 1. VH (*Uvěznění lidé se pouze dohadovali*), 2. VV je rozdělena do dvou částí (*co se ve chvílích – děje*), mezi ně je vložena 3. VV (*kdy slyšeli zvenčí pronikavý zvuk pily*), která musí být z obou stran oddělena čárkami.
- V souvětí uvedeném v možnosti D) je interpunkce zapsána správně. Jde o souvětí skládající se ze dvou vět: 1. VH je rozdělena do dvou částí (*Prvotní nadšení z knihy – opadlo okamžitě po přečtení první kapitoly*), mezi ně je vložena 2. VV (*kteou jsem dostal k narozeninám*), která musí být z obou stran oddělena čárkami.

3 Přiřadte k vedlejším větám zvýrazněným v jednotlivých souvětích (3.1–3.4) jejich příslušný druh (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 3.1 Mám velký strach, **že se mu můj dárek nebude zamlouvat.** _____
- 3.2 Velmi jsem si přál, **aby ho můj nečekaný dárek opravdu potěšil.** _____
- 3.3 Začal jsem trochu váhat, **protože ten dárek je vzhledem k mým možnostem velmi drahý.** _____
- 3.4 Nakonec jsem se rozhodl rychle, **přestože jsem měl o vhodnosti dárku určité pochybnosti.** _____
- A) vedlejší věta podmětná
 B) vedlejší věta předmětná
 C) vedlejší věta přívlastková
 D) vedlejší věta příslovečná účelová
 E) vedlejší věta příslovečná příčinná
 F) vedlejší věta příslovečná přípustková

Zdůvodnění

3.1 – C)

vedlejší věta rozvíjí podstatné jméno *strach*, upřesňuje sdělení věty hlavní (**jaký** mám strach?) → vedlejší věta přívlastková

3.2 – B)

vedlejší věta rozvíjí přísudek *přál jsem si*, doplňuje sdělení věty hlavní (**co** jsem si přál?) → vedlejší věta předmětná

3.3 – E)

vedlejší věta rozvíjí přísudek *začal jsem váhat*, specifikuje příčinu váhání (**proč, z jaké příčiny** jsem začal váhat?) → vedlejší věta příslovečná příčinná

3.4 – F)

vedlejší věta vyjadřuje něco, co je se situací v hlavní větě v rozporu (**navzdory** čemu jsem se nakonec rychle rozhodl?) → vedlejší věta příslovečná přípustková

Žádná z posuzovaných vedlejších vět neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–7

(1)
Chceš autoportrét ode mne
a podle skutečnosti.
Mé pero hned se rozverné
miniaturky zhostí.

(2)
Jsem školák, mladý větroplach
a dosud ve výcviku,
že bych byl hloupý, nemám strach,
to říkám bez **cavyků**.

(3)
Neměla ani Sorbonna,
kde páni vědci řeční,
tak únavného křiklouna,
a to jsem začátečník.

(4)
Neradno k mojí postavě
přiměřit kolohnáty.
Mám svěží pleť a na hlavě
vlas rusý, kudrnatý.

(5)
Miluji vše, co kolem vře,
samotu nenávidím,
hnuším si debaty a pře,
učení trochu šidím.

(6)
Čtverák a rarach, podobný
víc opicím než mužským,
hned vzplane, hned má po ohni.
Hle, takový je Puškin.

Pozn. Sorbonna – věhlasná pařížská univerzita

(A. S. Puškin, *Můj portrét, zkráceno*)

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
4.1 V první sloce mají liché verše o jednu slabiku míň než verše sudé.	☐	☒
4.2 Ve čtvrté sloce se vyskytuje vnější charakteristika popisovaného člověka.	☒	☐
4.3 V páté sloce se vyskytuje pouze jeden verš, který obsahuje dvě slovesa.	☒	☐
4.4 V šesté sloce se vyskytuje alespoň jedno obrazné pojmenování.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → v první sloce jsou liché verše, tzn. první a třetí verš, osmislabičné a sudé verše, tzn. druhý a čtvrtý verš, jsou sedmislabičné
- 4.2 – pravdivé tvrzení → ve čtvrté sloce se vyskytuje vnější charakteristika popisované osoby: je zde popsán typ postavy, pleť a vlasy
- 4.3 – pravdivé tvrzení → první verš páté sloky obsahuje dvě slovesa (*miluji, vře*), ostatní verše páté sloky obsahují pouze jedno sloveso (*nenávidím, hnuším si, šidím*)
- 4.4 – pravdivé tvrzení → v šesté sloce se pomocí obrazného pojmenování označuje např. výbušná povaha popisované osoby (*hned vzplane, hned má po ohni*)

1 bod

5 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) Slovo *cavyky* má v textu tvar druhého pádu.
B) Slovo *cavyky* obsahuje dvě tvrdé souhlásky.
C) Slovo *cavyky* je podstatné jméno pomnožné.
D) Slovo *cavyky* je ve všech pádech trojslabičné.

Zdůvodnění

- Slovo *cavyky* je v textu užito v druhém pádě: bez koho, čeho? – *bez cavyků*.

- Slovo *cavyky* obsahuje jednu měkkou souhlásku (c), jednu obojetnou souhlásku (v) a jednu tvrdou souhlásku (k).
- Slovo *cavyky* nemá nikdy tvar jednotného čísla, jde o podstatné jméno pomnožné.
- Slovo *cavyky* je ve všech pádech trojslabičné (*cavyky, cavyků, cavykům, cavyky, cavyky, cavycích/cavykách, cavyky*).

1 bod

6 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Popisovaný člověk je lehkomyšlný.
- B) Popisovaný člověk je pilný student.
- C) Popisovaný člověk má klidnou povahu.
- D) Popisovaný člověk má malé sebevědomí.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně. Tvrzení uvedená v možnostech B), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

7 Vypište z výchozího textu jedno citoslovce.

Řešení

hle

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–13

Kdysi se výprava proslulého cestovatele Emila Holuba dostala k Viktoriiným vodopádům, které patří k největším vodopádům na světě. Upřímný úžas nad obrovským množstvím vody padající do soutěsky však po chvíli vystřídal strach. Expedice se musela potýkat se závažným problémem, neboť několik jejích členů postihla malárie. Tropická nemoc, které se česky také říká bahenní zimnice, si tehdy připsala dva lidské životy k milionům dalších.

Na malárii umírali lidé už ve staré Číně před 2700 lety. Archeologické nálezy však napovídají, že nemoc zabíjela dokonce před 20 miliony let. V roce 2013 bylo malárií nakaženo téměř 200 milionů lidí, necelých 600 000 jich zemřelo.

Dopady malárie nejvíce pociťují obyvatelé Afriky a Asie, zejména v nížinách oblastech s vysokou vlhkostí. Tam se daří komárům, mimo jiné i těm z rodu *Anopheles*, kteří malárii přenášejí.

Malárii způsobují *Plasmodia* (česky zimničky), parazitičtí prvoci, kteří se vyskytují ve slinných žlázách infikovaných komářích samečků. Samičky bývají neaktivnější zpravidla po setmění, k většině útoků proto dochází od soumraku do úsvitu. Když se paraziti dostanou do lidského těla, přemísťují se do jater. Odtud se infekce dostává do červených krvinek, v nichž se parazité množí, dokud krvinky neprasknou, čímž se do krevního toku uvolní ještě více parazitů. Poté se většinou dostaví typické průvodní jevy choroby, jako jsou záchvaty, horečky aj.

Malárie a hlavně způsob léčby jsou v hledáčku vědců už dlouho. Naděje lidem svítla roku 1973 díky objevu látky *artemisin*, která pomohla velice zásadně snížit počet obětí malárie. Malarické druhy zimniček si však během let vůči léčivům vybudovaly odolnost. Jako nejefektivnější v boji proti nemoci se tedy jeví prevence, například distribuce moskytiér do rizikových oblastí.

(abc 23/2015, www.lekari-bez-hranic.cz, upraveno)

1 bod

8 Která z následujících možností nejlépe vystihuje téma celého posledního odstavce výchozího textu?

- A) léčba a prevence malárie
- B) rozšíření malárie v minulém století
- C) efektivita moskytiér v boji proti malárii
- D) distribuce léků proti malárii do rizikových oblastí

Zdůvodnění

Poslední odstavec textu se zabývá léčbou a prevencí malárie: píše se zde o látce *artemisin*, která se používá při léčbě této nemoci, zmíněna je i prevence včetně příkladu konkrétního preventivního opatření. O ostatních posuzovaných možnostech se v posledním odstavci prokazatelně nepíše.

1 bod

9 Které z následujících tvrzení o větě podtržené v prvním odstavci výchozího textu je pravdivé?

- A) Věta obsahuje několikanásobný větný člen.
- B) Ve větě se vyskytují pouze dva shodné přívlastky.
- C) Ve větě se vyskytuje přívlastek postupně rozvíjející.
- D) Věta obsahuje pouze jedno příslovečné určení času.

Zdůvodnění

- Věta neobsahuje žádný několikanásobný větný člen.
- Ve větě se vyskytují tři shodné přívlastky: *upřímný, obrovským, padající*.
- Ve větě se nevyskytuje žádný přívlastek postupně rozvíjející.
- Věta obsahuje pouze jedno příslovečné určení času: *po chvíli*.

max. 2 body

10 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 Malárií je možné se nakazit pouze v oblastech s nadměrnými srážkami.	☐	☒
10.2 Komárům z rodu <i>Anopheles</i> , kteří přenášejí malárii, se česky říká zimničky.	☐	☒
10.3 Při výpravě k Viktoriiným vodopádům, kterou vedl Emil Holub, zahynuli někteří její členové.	☒	☐
10.4 Z archeologických nálezů vyplývá, že počet onemocnění malárií je v současné době desetkrát vyšší než ve staré Číně.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

- 11 Vypište z posledního odstavce výchozího textu všechna podstatná jména, která jsou v textu užita ve 3. pádu.

Řešení

lidem, objevu, léčivům, nemoci

1 bod

- 12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je pravopisná chyba?

- A) pomohla velice zásadně snížit počet obětí
- B) zejména v nížinách oblastech s vysokou vlhkostí
- C) samičky bývají neaktivnější zpravidla po setmění
- D) poté se většinou dostaví typické průvodní jevy choroby

Zdůvodnění

Přídavné jméno *nížinný* je odvozeno od podstatného jména *nížina* příponou *-ný*.

1 bod

- 13 Kterou z následujících dvojic slov lze v prvním odstavci výchozího textu vzájemně zaměnit tak, že význam výchozího textu zůstane zachován?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) kdysi – tehdy
- B) malárie – zimnice
- C) expedice – výprava
- D) největším – obrovským

Zdůvodnění

- Slovo *kdysi* má význam *v blíže neurčené době, někdy v minulosti*, slovo *tehdy* je v textu užito ve významu *tenkrát, během Holubovy expedice*. Pokud bychom slova *kdysi* a *tehdy* v textu zaměnili, význam textu by se změnil.
- Slovo *malárie* označuje *infekční chorobu*, slovo *zimnice* je v textu užito v ustáleném slovním spojení *bahenní zimnice*. Pokud bychom slova *malárie* a *zimnice* v textu zaměnili, význam textu by se změnil.
- Slovo *expedice* má význam *výprava*, v možnosti C) jsou tedy uvedena synonyma. Pokud slova *expedice* a *výprava* zaměníme, význam výchozího textu zůstane zachován.
- Slovo *největší* je 3. stupněm slova *velký* a v textu je užito ve významu *mající značné rozměry*, slovo *obrovský* je v textu užito ve významu *ohromný, nesmírný*. Pokud bychom slova *největší* a *obrovský* v textu zaměnili, význam textu by se změnil.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Přestože jsou teprve jarní prázdniny, my už si začínáme vybírat letní rodinnou dovolenou. Celé rozsáhlé příbuzenstvo se už **sedmí** večer schází v našem obývacím pokoji, listuje katalogy a **plameně** diskutuje o výhodách jednotlivých přímořských letovisek.

Včera bylo hitem Turecko. V katalogu byl popsán **přepichový** hotel s milým a vstřícným personálem, lákadlem byla i krásná oblázková pláž. Bohužel nám ale nevyhovovalo umístění hotelu, je totiž **příliš** vzdálen od letiště. Dnes to chvilku vypadalo na návštěvu Španělska. Zájezd je však výrazně dražší, než si můžeme dovolit. Mám obavy z toho, s čím někdo z **mých** blízkých přijde zítra. Abychom nakonec neskončili v Krkonoších jako minulý rok.

(CZVV)

max. 4 body

14 Najděte ve výchozím textu pět slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Netipujte! Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Slovo *sedmý* je číslovka skloňující se podle vzoru *mladý* (*mladý – sedmý*).
- Příslovce *plamenně* je příbuzné s přídavným jménem *plamenný*, které je odvozeno od podstatného jména *plamen* příponou *-ný*.
- Přídavné jméno *přepychový* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *pýcha*.
- Příslovce *příliš* je příbuzné s přídavným jménem *přílišný*.
- Zájmeno *můj* se skloňuje podle vzoru *mladý* (*mladých – mých*).

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Za chvíli se začala trousit děvčata. „Osmažila jsem francouzské topinky,“ řekla jsem hrdě. „Já držím dietu,“ řekla Anka, „nechci nic jiného než jedno vejce natvrdo.“ „Pro mě jen vodu,“ řekla Janka.

B) Když všechny odešly do školy, hodila jsem topinky vztekle do misky pro mývaly a rozhodla se, že to bylo naposled, co jsem vstala dřív a vařila pro své protivné dcerušky a jejich nevděčné přítelkyně.

C) Třeba francouzské topinky. Pobíhám vesele po kuchyni a smažím. Když jsem měla zlatavé topinky na hromadě vysoké asi metr – obvykle pouhý předkrm –, zavolala jsem hlasitě, že snídaně je na stole.

D) A pak to pokračovalo pořád stejně. Nejen moje holčičky, ale i všechny jejich kamarádky jedna po druhé odmítají moje francouzské topinky.

E) Jednoho rána jsem se rozhodla, že si přivstanu a uvařím pro svoje holčičky a jejich kamarádky něco hodně dobrého.

(B. MacDonaldová, *Co život dal a vzal*, upraveno)

- 15.1 _____
15.2 _____
15.3 _____
15.4 _____
15.5 _____

Řešení

- 15.1 – E)
15.2 – C)
15.3 – A)
15.4 – D)
15.5 – B)

E) Jednoho rána jsem se rozhodla, že si přivstanu a uvařím pro svoje holčičky a jejich kamarádky něco hodně dobrého. **C)** Třeba francouzské topinky. Pobíhám vesele po kuchyni a smažím. Když jsem měla zlatavé topinky na hromadě vysoké asi metr – obvykle pouhý předkrm –, zavolala jsem hlasitě, že snídaně je na stole. **A)** Za chvíli se začala trousit děvčata. „Osmožila jsem francouzské topinky,“ řekla jsem hrdě. „Já držím dietu,“ řekla Anka, „nechci nic jiného než jedno vejce natvrdo.“ „Pro mě jen vodu,“ řekla Janka. **D)** A pak to pokračovalo pořád stejně. Nejen moje holčičky, ale i všechny jejich kamarádky jedna po druhé odmítají moje francouzské topinky. **B)** Když všechny odešly do školy, hodila jsem topinky vztekle do misky pro mývaly a rozhodla se, že to bylo naposled, co jsem vstala dřív a vařila pro své protivné dcerušky a jejich nevděčné přítelkyně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Konflikty s přátel* se m* nikdy nelíb*|*.

(CZVV)

1 bod

16 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit i/y tak, aby věta byla pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou i/y uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) i – i – i – y
B) i – y – i – i
C) y – i – y – y
D) y – y – y – i

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *přítel* se skloňuje podle vzoru *muž (s muži – s přáteli)*.
- Zájmeno *já* je v textu užito ve 3. pádě, správný tvar je tedy *mi*, případně *mně*.
- Sloveso *nelíbit se* není příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*; po kořeni *-lib-* následuje slovesná přípona *-i-* a koncovka *-t*.
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*konflikty*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*nelíbily se*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–23

(1) „Co tomu říkáte, Watsoně?“

„Má opravdu několik pozoruhodných rysů, nad nimiž si lámu hlavu. Vezměte si například ty otisky nohou. Proč myslíte, že se šlépěje změnily?“

„Mortimer říkal, že Baskerville prošel tím kusem aleje po špičkách.“

„Ale Watsoně, Mortimer toliko opakoval, co nějaký hlupák vypověděl před porotou. Proč by někdo chodil alejí po špičkách?“

„Jak to tedy bylo, Holmesi?“

„Utíkal, Watsoně. Utíkal, aby spasil život. Utíkal tak dlouho, až mu puklo srdce a padl mrtev na tvář.“

„Utíkal? A před čím utíkal?“

„To právě nevíme – v tom je klíč k záhadě. Jsou tu náznaky, že ten člověk šílel hrůzou ještě dřív, než se dal na útěk.“

„Jak to můžete vědět, Holmesi?“

(2) „Vycházím z předpokladu, že **příčina jeho strachu k němu přicházela přes blata**. Charles Baskerville však **utíkal od svého domu pryč**, místo aby utíkal směrem k němu, jak ukazují jeho stopy. Proč? **Vysvětlení je podle mě jediné: byl to už člověk zbavený zdravého rozumu**. Pak je tu ovšem ještě otázka, na koho tehdy čekal.“

„Holmesi, vy myslíte, že na někoho čekal?“

(3) „Charles Baskerville byl postarší člověk nevalného zdraví. Můžeme pochopit, že každý večer chodil na kratší procházku, ale v kritickou noc byla půda vlhká a počasí nevlídné. Nezdá se vám proto divné, že stál v aleji pět či deset minut, jak z doutníkového popela odvodil doktor Mortimer s postřehem bystřejším, než bych se u něho byl nadál? **Považuji za pravděpodobné, že u té branky nestál každý večer**. Naopak – všechno nasvědčuje tomu, že se blatům vyhýbal. Oné noci tam však čekal. Věc se začíná rýsovat, Watsoně. Souvislosti začínají vystupovat.“

(A. C. Doyle, *Pes baskervillský*, upraveno)

1 bod

17 Které z následujících tvrzení vyplývá ze třetí části výchozího textu?

- A) Holmese nepřekvapilo, že doktor Mortimer je tak bystrý.
- B) Holmese překvapilo, že doktor Mortimer není moc bystrý.
- C) Holmes očekával, že doktor Mortimer bude mít dobrý postřeh.
- D) Holmes neočekával, že doktor Mortimer bude mít takový postřeh.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá následující pasáž: *Nezdá se vám proto divné, že stál v aleji pět či deset minut, jak z doutníkového popela odvodil doktor Mortimer s postřehem bystřejším, než bych se u něho byl nadál?* Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá.

1 bod

18 Která z následujících možností je nejspíše odpovědí na první Holmesovu otázku, a patří tedy na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) „Je to případ, nad kterým zůstává rozum stát.“
- B) „Je to případ, který pro vás nebude žádný oříšek.“
- C) „Myslím si, že doktor Mortimer nám poskytl cenné informace.“
- D) „Myslím si, že Baskerville začal zničehonic našlapovat dost opatrně.“

Zdůvodnění

Text začíná otázkou, kterou Holmes pokládá Watsonovi: „*Co tomu říkáte, Watsoně?*“ Holmes tedy žádá Watsona, aby se vyjádřil k řešenému případu. Z další Holmesovy promluvy („*Má opravdu několik pozoruhodných rysů, nad nimiž si lámu hlavu. Vezměte si například ty otisky nohou. Proč myslíte, že se šlépěje změnilly?*“), která bezprostředně následuje po vynechané Watsonově odpovědi, vyplývá, že Watson hovořil o případu, nikoli o živé osobě, a že tento případ považuje za záhadný, neobyčejný a složitý.

max. 2 body

19

19.1 Vypište ze třetí části výchozího textu synonymum slova *chatrný*.

19.2 Vypište ze třetí části výchozího textu podstatné jméno, které má v textu význam *vzájemný vztah věcí nebo jevů*.

(Hledaná slova se mohou ve výchozím textu vyskytovat i v jiném než základním tvaru.)

Řešení

19.1 – nevalný/nevalného

19.2 – souvislost/souvislosti

1 bod

20 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují dvě zájmena?

- A) A před **čím** utíkal?
- B) **Co tomu** říkáte, Watsoně?
- C) Jak **to** tedy bylo, Holmesi?
- D) Proč by **někdo** chodil alejí po špičkách?

Řešení

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Slovní spojení *otisky nohou* a slovo *šlépěje*, které se nacházejí v první části výchozího textu, je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.)

- A) Slovní spojení *otisky nohou* je významově nadřazené slovu *šlépěje*.
- B) Slovní spojení *otisky nohou* a slovo *šlépěje* označují tutéž skutečnost.
- C) Slovo *šlépěje* je významově nadřazené slovnímu spojení *otisky nohou*.
- D) Slovo *šlépěje* a slovní spojení *otisky nohou* označují odlišnou skutečnost.

Zdůvodnění

Slovní spojení *otisky nohou* a slovo *šlépěje* jsou synonymy, označují tedy tutéž skutečnost. Žádné slovo nemůže být významově nadřazené či podřazené svému synonymu.

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se jedná o fakt (F) podložený důkazy, nebo pouze o Holmesovu domněnku (D):

(Uvedené možnosti, které jsou v textu vyznačeny tučně, je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.)

	F	D
22.1 utíkal od svého domu pryč	☒	☐
22.2 u té branky nestál každý večer	☐	☒
22.3 byl to už člověk zbavený zdravého rozumu	☐	☒
22.4 příčina jeho strachu k němu přicházela přes blata	☐	☒

Zdůvodnění

Zda posuzované úseky vyjadřují fakt/domněnku, dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

max. 2 body

23

23.1 Vypište z první části výchozího textu sloveso, které je v textu užito v rozkazovacím způsobu.

23.2 Určete pád, číslo, rod a vzor slova podtrženého v první části výchozího textu.

Odpovězte celými slovy, nepoužívejte zkratky.

Řešení

23.1 – vezměte si

23.2 – pád: sedmý (7.)

číslo: jednotné

rod: ženský

vzor: píseň

max. 3 body

24 Přiřadte k jednotlivým textům (24.1–24.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

24.1 Zamilovaný pár, který studuje na vysoké škole matematiku, se ruku v ruce prochází po nábřeží. Dívka se zasněně zeptá chlapce: „Myslíš na to, co já?“ Chlapec bez váhání odpoví: „Jistě, miláčku.“ „A kolik ti to teda vyšlo?“ _____

24.2 Za trochu lásky šel bych světa kraj
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý
šel v lednu, ale v duši věčný máj
šel vichřicí, však slyšel zpívat kosy. _____

24.3 Na místa, kde Orfeus zpíval, přicházeli bohové. Také vodní víly vystupovaly z vln, sotva zaslechly Orfeův zpěv. Do jedné z nich se Orfeus zamiloval. Víla se jmenovala Eurydika a byla kouzelná jako Orfeovy písně. Krátký čas žili spolu šťastni. Jednoho dne musil Orfeus odejít z domu a Eurydika zůstala sama.

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) báje
- B) anekdota
- C) lyrická báseň
- D) epická báseň
- E) divadelní hra

Řešení

24.1 – B)

24.2 – C)

24.3 – A)

Žádný z uvedených textů neodpovídá ani možnosti D), ani možnosti E).

max. 2 body

25 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
25.1 Už tak nesnadné rozhodování jim ještě stížily výčitky svědomí.	☐	☒
25.2 Vítězství na mezinárodní soutěži získal náš nejznámější atlet.	☒	☐
25.3 Na výstavu trojrozměrných obrazů anglického umělce byl mladistvým vstup zakázán.	☒	☐
25.4 Také nejmladší členové pěveckého sboru neúnavně nacvičovali nové písně až do pozdních hodin.	☒	☐

Zdůvodnění

Sloveso *ztížit* je odvozené předponou *z-* (*učinit těžším*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–29

Příznivci snowboardu i vy ostatní, kteří tento článek čtete třeba jen ze zvědavosti, **pozor**. Popularita snowboardů upadá. **Od roku 2007 počet objednávek snowboardů prudce klesl. Absolutní vládu nad sněhem přebírají po letech opět lyže.**

Vznik snowboardingu je úzce spjat s životním stylem jedné generace. Zdůrazňoval totiž individualitu, která se tenkrát z lyžování vytratila. Prkno proto tehdy vletlo do světa s plnou parádou. **Jenže dnes? Je to úplně naopak!** Snowboard se za posledních 15 let prakticky nezměnil, zatímco lyže jsou dlouhé i krátké, široké i úzké, dá se s nimi skákat na rampě i jezdit v hlubokém sněhu. **Ideální lyže dnes sežene v podstatě kdokoli.**

Snowboardáči, **nezoufejte.** Váš sport určitě nevymře. **Zdá se mi ale, že snowboard už napořád zůstane ve stínu lyží.**

(www.cestovani.idnes.cz, upraveno)

26 Vypište ze všech vět zvýrazněných ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Řešení

ZSD z první zvýrazněné věty: podmět = počet; přísudek = klesl.

ZSD z druhé zvýrazněné věty: podmět = lyže; přísudek = přebírají.

ZSD ze třetí zvýrazněné věty: podmět = vznik; přísudek = je spjat.

ZSD ze čtvrté zvýrazněné věty: podmět = kdokoli; přísudek = sežene.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

- A) Slova *lyžování* a *lyže* jsou slova příbuzná.
- B) Slovo *lyže* vzniklo zkrácením slova *lyžování*.
- C) Slovo *lyžování* má stejný kořen jako slovo *lyže*.
- D) Slova *lyže* a *lyžování* jsou stejného slovního druhu.

Zdůvodnění

Podstatná jména *lyžování* a *lyže* jsou slova příbuzná, mají společný kořen *lyž-*.

1 bod

28 Které z následujících sloves je nedokonavé?

- A) vletlo
- B) vytratila se
- C) nezměnil se
- D) zdůrazňoval

Zdůvodnění

Slovesa *vletět*, *vytrátit se* a *nezměnit se* jsou slovesa dokonavá.

1 bod

29 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

- A) Autor výchozího textu vysvětluje určité skutečnosti.
- B) Autor výchozího textu se přímo obrací na čtenáře textu.
- C) Autor výchozího textu si pokládá otázku, na kterou nezná odpověď.
- D) Autor výchozího textu vyslovuje svůj názor, který se týká tématu textu.

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Tomášovi s úklidem pomohli kamarádi.
- B) Davidovi spolužáci odjeli na letní tábor.
- C) Rodiče k nám pozvali **Lukášovi** bratrance.
- D) Včera jsem Filipovi vrátil všechny časopisy.

Zdůvodnění

Přídavné jméno přivlastňovací *Lukášův* je v posuzované větě rodu mužského životného (rozvíjí podstatné jméno *bratranec*) a je užito ve 4. pádě čísla množného (*Lukášovy*).